

Třístupňová klasifikace upravená podle Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (International Classification of Functioning, Disability and Health : ICF) pro účely Metodiky Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (§ 2958 o. z.) – zpracováno podle elektronické české verze na

http://www.mpsv.cz/files/clanky/9867/klasifikace_funkcnich_schopnosti_disability_zdravi.pdf

Kapitola 1

Učení se a aplikace znalostí

Tato kapitola pojednává o učení, aplikaci vědomostí, které se člověk naučil, myšlení, řešení problémů a konání rozhodnutí.

Účelné smyslové zkušenosti (d 110–d 120)

d 110 Pozorování

Používání „zrakového smyslu“ (zraku) k záměrnému vnímání zrakových podnětů, jako je pozorování sportovní události nebo dětí, jak si hrají. Jde o používání smyslů ke vnímání podnětů, o zpracování podnětů, o poruchu analyzátorů spočívající v tom, že člověk informaci nezpracuje.

d 115 Naslouchání

Používání „sluchového smyslu“ (sluchu) k záměrnému vnímání sluchových podnětů, jako poslouchání rozhlasu, hudby nebo četby. Jde o používání smyslů ke vnímání podnětů, o zpracování podnětů, o poruchu analyzátorů spočívající v tom, že člověk informaci nezpracuje.

d 120 Jiné účelné vnímání

Používání ostatních základních smyslů k záměrnému vnímání podnětů, jako jsou dotyk tkaniny, ochutnávání sladkostí nebo čichání ke květinám. Jde o používání smyslů ke vnímání podnětů, o zpracování podnětů, o poruchu analyzátorů spočívající v tom, že člověk informaci nezpracuje.

Základní učení (d 130–d 155)

d 130 Opisování

Kopírování nebo napodobování jako základní složka učení, jako napodobování pohybů, zvuků nebo písmen abecedy. Jde převážně o mentální stránku přiměřenou pohybovým a smyslovým schopnostem.

d 135 Opakování

Opakování pořadí událostí nebo znaků (symbolů) jako základní složka učení, jako počítání v desítkách nebo recitace básně. Jde převážně o mentální stránku

přiměřenou pohybovým a smyslovým schopnostem.

d 140 Učení – čtení

Získat způsobilost číst psaný materiál (jiný typ písma včetně Braillova písma) plynule a přesně, jako rozeznávat písmena abecedy, hláskovat slova správnou výslovností a rozumět slovům a větám. Jde převážně o mentální stránku přiměřenou pohybovým a smyslovým schopnostem.

d 145 Učení – psaní

Vyvinout způsobilost produkovat symboly, které představují zvuky, slova nebo věty způsobem, který má smysl (jiný typ písma včetně Braillova písma), jako je správné psaní s použitím správné gramatiky. Jde převážně o mentální stránku přiměřenou pohybovým a smyslovým schopnostem.

d 150 Učení – počítání

Vyvinout způsobilost manipulovat čísly a provádět jednoduché a složité matematické úkony, jako používání matematických znaků pro sčítání a odčítání a aplikovat správně matematické operace k danému problému. Jde převážně o mentální stránku přiměřenou pohybovým a smyslovým schopnostem.

d 155 Získání dovedností

Vyvinout základní a složité způsobilosti v ucelených řadách činností nebo úkolů tak, že dovedeme začít, pokračovat a dokončit získanou dovednost, jako je manipulace s nástroji nebo hraní her, podobných šachům. Jde převážně o mentální stránku přiměřenou k pohybovým a smyslovým schopnostem.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 1550 Získání základních dovedností

Učit se základní, účelné činnosti, jako je používání jídelních příborů, tužky a jednoduchých nástrojů.

d 1551 Získání složitých dovedností

Učit se ucelené řady činností tak, že sledujeme pravidla, pořadí a koordinaci nějakých pohybů, jako je učit se hrát fotbal nebo používat zednické nářadí.

Aplikace znalostí (d 160–d 177)

d 160 Soustředění pozornosti

Záměrně se soustředit na specifický podnět tak, že se odfiltruje rozptylující hluk.

d 163 Myšlení

Formulovat a upravovat myšlenky, koncepty a představy, ať už za určitým cílem, či nikoliv, o samotě nebo s druhými osobami, jako je vytváření

představ, dokazování pouček, pohrávání si s ideami, brainstorming (bouřlivé hromadění nápadů), meditace, zvažování, hloubání nebo přemýšlení. „Thinking“.

Vylučuje: řešení problémů (d175); činit rozhodnutí (d 177).

d 166 Čtení

Provádět aktivity obsahující chápání a interpretaci psaného jazyka (tj. knih, instrukcí nebo novin, tiskem nebo Braillovým písmem), jejichž cílem je získat celkové vědomosti nebo specifické informace. Braillovo písmo je facilitátor.

Vylučuje: učit se číst (d 140).

d 170 Psaní

Užívání nebo produkování symbolů nebo jazyka za účelem vedení informací, jako je produkování psaných záznamů o událostech nebo myšlenkách nebo napsání dopisu. Braillovo písmo a jiné pomůcky se hodnotí obdobně jako v d 166.

Vylučuje: učit se psát (d 145).

d 172 Počítání

Provádět výpočty při aplikaci matematických principů tak, aby byly vyřešeny problémy, které jsou popsány slovy a dávají nebo ukazují výsledky, jako vypočítání sumy tří čísel nebo nalezení výsledku dělení jednoho čísla jiným číslem. Pomůcky se hodnotí obdobně jako v d 166.

Vylučuje: učit se počítat (d 150).

d 175 Řešení problémů

Nacházet řešení jednoduchého problému, který obsahuje jednoduché východisko nebo otázku, při určení a analýze východiska, vyvinout řešení, vyhodnotit možné výsledky řešení a provést hledané řešení, jako je rozhodování v rozhovoru mezi dvěma osobami. Analýza - „problem solving“.

Obsahuje: řešení jednoduchých a složitých problémů.

Vylučuje: myšlení (d 163); činit rozhodnutí (d 177).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 1750 Řešení jednoduchých problémů

Nacházet řešení jednoduchého problému, který obsahuje jednoduché východisko nebo otázku, při určení a analýze východiska, vyvinout řešení, vyhodnotit možné výsledky řešení a provést hledané řešení.

d 1751 Řešení složitých problémů

Nacházet řešení složitého problému, který obsahuje četná a vzájemně se propojující východiska nebo závažné související problémy, při jejich určení a analýze východiska vyvinout řešení, vyhodnotit možné výsledky řešení a provést nalezené řešení.

d 177 Rozhodování

Činit výběr mezi různými volbami (přáními), uskutečnit výběr, vyhodnotit výsledky výběru, jako je vyčlenit a koupit specifickou věc, nebo se rozhodnout a převzít odpovědnost za provedení jednoho úkolu z vícero úkolů, které je třeba provést. Poslední krok při řešení problému – převzetí odpovědnosti za výběr řešení.

Vylučuje: myšlení (d 163); řešení problémů (d 175).

Kapitola 2

Všeobecné úkoly a požadavky

Tato kapitola pojednává o všeobecných aspektech provádění jednotlivých nebo mnohočetných úkolů, organizování pravidelných činností a překonávání obtíží. Tyto jednotlivé prvky mohou být použity ve spojitosti s mnoha specifickými úkoly nebo výkony za účelem zjištění základních vlastností při provádění úkolů za rozličných okolností.

d 210 Provádění jednotlivého úkolu

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované výkony, vztahující se k mentálním i fyzickým složkám jednoho úkolu, jako je započítání úkolu, organizování času, prostoru a materiálu pro úkol, měřit, provádět, kompletovat a udržet úkol. Mentální i fyzické předpoklady se na výsledku hodnocení podílejí každý zhruba 50:50.

Obsahuje: provádění jednoduchých nebo složitých úkolů; provádění jednoduchých úkolů nezávisle nebo ve skupině.

Vylučuje: získávání dovedností (d 155); řešení problémů (d 175); rozhodování (d 177); provádění mnohočetných úkolů (d 220).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 2100 Provádění jednoduchého úkolu

Připravit, začít a uspořádat si čas a prostor potřebný pro jednoduchý úkol; provést jednoduchý úkol s jednou hlavní součástí, jako je četba knihy, psaní dopisu nebo ustlání postele.

d 2101 Provádění složitého úkolu

Připravit, začít a uspořádat si čas a prostor pro jeden složitý úkol; provést složitý úkol; provést složitý úkol s více než jednou komponentou, který může být proveden postupně nebo současně, jako je uspořádání nábytku ve vlastním bytě nebo dokončení úkolu do školy.

d 2102 Provádění jednoho úkolu nezávisle a sám

Připravit, začít a uspořádat si čas a prostor pro jednoduchý nebo složitý úkol; řídit a provádět úkol sám bez asistence jiných osob.

d 2103 Provádění jednoho úkolu ve skupině

Připravit a uspořádat si čas a prostor pro jeden úkol, jednoduchý nebo složitý, udržovat a provádět úkol s lidmi, kteří jsou zapojeni do některých nebo všech stupňů daného úkolu.

d 220 **Provádění mnohočetných úkolů**

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované akce jako složky mnohočetných, integrovaných a složitých úkolů, postupně nebo současně. Mentální i fyzické předpoklady se na výsledku hodnocení podílejí každý zhruba 50:50.

Obsahuje: rozumět mnohočetným úkolům; kompletovat mnohočetné úkoly; provádět mnohočetné úkoly nezávisle nebo ve skupině.

Vylučuje: získávání dovedností (d 155); řešení problémů (d 175); konat rozhodnutí (d 177); provádět jeden úkol (d 210).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 2200 **Provádění mnohočetných úkolů**

Připravit, iniciovat a uspořádat čas a prostor potřebný pro četné úkoly a řídit a provádět četné úkoly, společně nebo odděleně.

d 2201 **Kompletování mnohočetných úkolů**

Kompletovat mnohočetné úkoly, společně nebo odděleně.

d 2202 **Provádění mnohočetných úkolů nezávisle a sám**

Připravit, iniciovat a uspořádat čas a prostor pro mnohočetné úkoly, řídit a provádět četné úkoly, společně nebo odděleně, sám bez pomoci ostatních.

d 2203 **Provádění mnohočetných úkolů ve skupině**

Připravit, iniciovat a uspořádat čas a prostor pro mnohočetné úkoly, řídit a provádět četné úkoly, společně nebo odděleně, s jinými, kteří jsou zapojeni do některých nebo všech stupňů mnohočetných úkolů.

d 230 **Vykonávání běžné denní povinnosti**

Vykonávat jednoduché nebo složité povinnosti a koordinované akce plánovitě, řídit a kompletovat požadavky procedur nebo povinností ze dne na den, jako je odhadování času a vytváření plánů pro jednotlivé aktivity v průběhu dne. Jde o mentální i fyzické předpoklady pro plánování rutinních úkolů a řízení času během dne. Schopnost uvědomit si je, naplánovat a provést se hodnotí každá zhruba jednou třetinou.

Obsahuje: řídit a kompletovat každodenní rutinní úkoly; řídit stupeň vlastní aktivity.

Vylučuje: podnikat mnohočetné úkoly (d 220).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 2301 **Řízení denních povinností**

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se plánovaly a řídily požadavky na každodenní rutinní povinnosti.

d 2302 **Plnění denních povinností**

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se plnily požadavky na každodenní procedury a povinnosti.

d 2303 **Řízení stupně vlastní aktivity**

Provádět činnosti a chování, aby se uspořádaly požadavky na energii a čas každodenních procedur a povinností.

d 240 Zvládání obtíží a jiných psychických nároků

Zvládat jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se řídily a kontrolovaly psychické požadavky na provádění úkolů vyžadujících jasnou odpovědnost a obsahujících distrakci (rušivé vlivy), stres (obtíže), nebo krize, jako je řízení vozidla během velkého provozu nebo péče o mnoho dětí.

Obsahuje: zvládat odpovědnosti; zvládat stres (obtíže) a krize.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 2400 Zvládání odpovědnosti

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se řídily povinnosti spojené s prováděním úkolu, a posuzovat požadavky, které tyto povinnosti vyžadují.

d 2401 Zvládání stresu (obtíže)

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se překonal tlak, náhle vzniklé potřeby nebo stres (obtíže) spojené s vykonáváním úkolu.

d 2402 Zvládání krize

Provádět jednoduché nebo složité a koordinované činnosti, aby se překonaly rozhodující body obratu v situaci nebo časových úsecích bezprostředního nebezpečí nebo nesnáze.

Kapitola 3

Komunikace

Tato kapitola se vztahuje k hlavním a specifickým rysům komunikace prostřednictvím jazyka, znaků a symbolů, včetně přijímání a vydávání zpráv, vedení konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik. Je třeba vzít v úvahu i smyslové vnímání, pozornost a zapamatování.

Komunikace – přijímání, vnímání (d 310–d 325)

d 310 /d 320 Přijímání mluvených zpráv/Přijímání zpráv ve znakové řeči (u neslyšícího)

Rozumět doslovnému obsahu zpráv, vedených mluveným jazykem, jako je porozumění, že výrok ujišťuje o nějaké skutečnosti nebo jde o idiomatické (jazykově zvláštní) vyjádření. Slyším a rozumím.

U neslyšícího - přijímat a rozumět zprávám ve formálním znakovém jazyce obsahujícím jasný význam.

d 315 Přijímání neverbálních zpráv

Rozumět doslovnému obsahu zpráv, vedených gestikulací, symboly a kreslením, jako je provádí dítě, když si mne oči, když je má unavené, nebo zvonek zvoní na poplach, což znamená, že hoří. Včetně dotyku.

Obsahuje: komunikovat přijímáním tělesných gest, hlavní znaky a symboly, kresby a fotografie

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 3150 Komunikace přijímáním tělesných gest

Rozumět obsahu, vedenému vyjadřováním lícím svalstvem, pohyby rukou nebo znaky, tělesnými postoji a jinými formami jazyka tělesných pohybů.

d 3151 Komunikace přijímáním obecných znaků a symbolů

Rozumět obsahu, který představují veřejné znaky a symboly, jako jsou dopravní značky, varovné symboly, hudební nebo vědecká soustava značek a ikon.

d 3152 Komunikace přijímáním kreseb a fotografií

Rozumět obsahu, který představují kresby (tj. čáry, grafické obrazy, trojrozměrné představy), grafy, mapy a fotografie, jako rozumět tomu, že linie směřující vzhůru na nástěnném měřítku udává, že dítě roste.

d 325 Přijímání psaných zpráv

Rozumět zprávám (včetně smyslového vnímání a zapamatování) obsahujícím jasný význam v psaném jazyce (včetně Braillova písma), jako sledování politických událostí v denním tisku nebo rozumění biblickému

obsahu náboženských zpráv. Hodnotí se i schopnost smyslového vnímání.

Komunikace – vytváření (d 330–d 345)

d 330 / d 340 Mluvení/ Vytváření zpráv ve znakové řeči (u neslyšícího)

Produkovat slova, věty a delší úseky řeči mluvených sdělení obsahující jasný význam, jako je sdělení skutečnosti nebo vyprávění povídky mluveným jazykem. Jde o mentální i fyzickou složku.

U neslyšícího - sdělovat jasné informace, obsahující význam, pomocí formálních znaků.

d 335 Vytváření neverbálních zpráv

Používat gest, symbolů a kreseb k předání zpráv, jako potřásání hlavy naznačující nesouhlas nebo nakreslení obrázku nebo diagramu k uvedení faktu nebo složité myšlenky.

Obsahuje: vytváření gest pomocí těla, znaků, symbolů, kreseb a fotografií.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 3350 Vytváření řeči tělem

Sdělovat význam pohyby těla, jako jsou pohyby obličejového svalstva (tj. usmívat se, mračit se, škubat sebou), pohyby paží a rukou, postoje (tj. objímání naznačující cit).

d 3351 Vytváření znaků a symbolů

Sdělovat význam používáním znaků a symbolů (tj. ikon, obrázkových desek, vědeckých symbolů) a systému notových symbolů, jako hudební sdělení melodie pomocí not.

d 3352 Vytváření kreseb a symbolů

Sdělovat význam pomocí kresby, malování, náčrtů, diagramů, obrázků a fotografií, jako je kreslení map pro udání směru a místa určení.

d 345 Psaní zpráv

Vytvářet jasné zprávy, obsahující význam, které jsou sdělovány psaným jazykem, jako je psaní dopisu příteli.

Konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik (d 350–d 360)

d 350 Konverzace

Začít, udržet a ukončit výměnu jednoduchých myšlenek a idejí, mluvenou nebo psanou formou, znaky nebo jinou formou jazyka, s jednou nebo více osobami, známými nebo cizími, ve formálním nebo neformálním setkání. Zvažují se všechny obvyklé formy komunikace, jde o mentální i fyzickou způsobilost.

Obsahuje: začít, udržet a ukončit konverzaci, konverzovat s jedním člověkem nebo více lidmi.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 3500 Začátek konverzace

Začít dialog nebo výměnu myšlenek, jako se sám představit, vyjádřit běžné pozdravy, uvést nějaký problém nebo položit otázky.

d 3501 Udržení konverzace

Pokračovat a vytvářet dialog nebo výměnu myšlenek přidáváním dalších, uvádět nové problémy nebo se vracet k myšlenkám již dříve uvedeným, nebo se vracet v hovoru nebo zpěvu.

d 3502 Ukončení konverzace

Skončit dialog nebo výměnu myšlenek běžnými výroky na ukončení anebo dovést hovor ke konci.

d 3503 Konverzovat s jednou osobou

Začít, udržet, vytvářet a ukončit rozhovor nebo výměnu myšlenek s jednou osobou, jako například hovořit o počasí s přítelem.

d 3504 Konverzovat s více osobami

Začít, udržet, vytvářet a ukončit rozhovor nebo výměnu myšlenek s více než jednou osobou, jako začít a podílet se na výměně myšlenek ve skupině.

d 355 Diskuze

Začít, udržet a ukončit porovnání námětu s argumenty pro a proti, nebo vést rozhovor prostředky mluvenými nebo psanými znaky nebo jinou formou jazyka, s jednou nebo více osobami nebo známými, nebo cizinci ve formálním styku nebo z určité příčiny uskutečněném sezení. Jde o vyšší formu konverzace. Posuzuje se více mentální stránka, projeví se zejména úbytek intelektové schopnosti.

Obsahuje: diskuzi s jednou nebo více osobami.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 3550 Diskuze s jednou osobou

Začít, udržet, vytvářet nebo ukončit spor nebo rozhovor s jednou osobou.

d 3551 Diskuze s více osobami

Začít, udržet, vytvářet nebo ukončit spor nebo rozhovor s více než jednou osobou.

d 360 Používání komunikačních pomůcek a technik

Používat pomůcky, techniky a jiné prostředky k účelům komunikačním, jako zavolání přítele telefonem. Hodnotí se všechny obtíže při zacházení s přístroji.

Obsahuje: používání telekomunikačních prostředků, používání psacích strojů a komunikačních technik.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 3600 Používání telekomunikační pomůcky

Používat telefon a jiné přístroje, jako fax nebo telefax, jako komunikační prostředky.

d 3601 Používání psacích strojů

Používat přístrojů na psaní, jako jsou psací stroje, počítače a Braillovy psací stroje, jako prostředky ke komunikaci.

d 3602 Používání komunikačních technik

Provádět výkony a úkoly, zapojené do komunikačních technik, jako čtoucí rty (odezírání).

Kapitola 4

Pohyblivost

Tato kapitola pojednává o pohybech při změně pozice těla nebo místa nebo přenášení z jednoho místa na druhé, nošením, pohybováním nebo manipulací objekty, kráčením, během, šplháním a použitím různých forem přepravy.

Měnění a udržování pozice těla (d 410–d 420)

d 410 Měnění základní pozice těla

Zaujímat určitou pozici, změnit ji a pohybovat se z jednoho místa na druhé, jako vstát ze židle a lehnout si na postel, kleknout si a vstát nebo si dřepnout.

Obsahuje: měnit pozici těla z lehu, ze sedu na bobku nebo kleku, ze sedu nebo stoje, ohýbat a posouvat gravitační centrum těla (těžiště).

Vylučuje: přemísťovat se (d 420).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4100 Poloha vleže

Lehnout si a vstát nebo měnit pozici těla z horizontální pozice do nějaké jiné, jako vstát nebo si sednout.

Obsahuje: zaujetí úlevné pozice.

d 4101 Poloha v podřepu

Jít do sedu nebo pokrčeného postoje v kyčlích s koleny u sebe nebo sedět na patách, jako může být nezbytné na toaletě, která je na úrovni podlahy, nebo měnit pozici těla z podřepu do jiné pozice, jako je stoj.

d 4102 Poloha vkleče

Zaujmout pozici, při které je tělo opřeno o kolena a má ohnuté dolní končetiny jako při modlitbě, a opět tuto pozici opustit, nebo měnit pozici těla z kleče do jiné pozice, jako je stoj.

d 4103 Poloha vsedě

Sednout si a vstát a měnit pozici těla ze sedu do jiných pozic, jako

vztyčení nebo lehnutí si.

Obsahuje: sednout si s ohnutými dolními končetinami nebo se zkrříženými nohama; sednout si s podepřenými nohama nebo nepodepřenými.

d 4104 Stoj

Postavit se a změnit stání nebo změnit pozici ve stoje v jinou pozici, jako si lehnout nebo sednout.

d 4105 Ohyb těla

Ohnout záda směrem dolů nebo do strany, zkroutit se jako při hýbání a sahání po nějakém předmětu.

d 4106 Posun tělesného těžiště

Pohybovat se nebo přenášet váhu těla z jedné nohy na druhou vsedě, vestoje nebo vleže, jako je přešlapování z jedné nohy na druhou.

Vylučuje: přemísťovat se (d 420); kráčet (d 450).

d 415 Udržení pozice těla

Setrvat ve stejné pozici těla, která je vyžadována, jako zůstat sedět nebo zůstat stát při práci nebo ve škole.

Obsahuje: udržet polohu vleže, sedět ve dřepu, klečet, pozice vsedě a ve stoje.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4150 Udržení pozice vleže

Setrvat v pozici vleže po určitou dobu podle potřeby, jako zůstat vleže na břiše v posteli.

Obsahuje: setrvat v pozici na břiše (tváří dolů nebo povalený), na zádech (obličej vzhůru) nebo ležet na boku.

d 4151 Udržení pozici ve dřepu

Setrvat v pozici ve dřepu po určitou dobu podle potřeby, jako sedět na podlaze bez sedadla.

d 4152 Udržení pozice vkleče

Setrvat v pozici v kleče, kdy tělo se opírá o kolena s končetinami ohnutými po určitou, potřebnou dobu, jako je modlitba v kostele.

d 4153 Udržení pozice vsedě

Setrvat v pozici vsedě na sedadle nebo na podlaze, po určitou dobu, která je požadována, jako při sedu u psacího stolu nebo tabule.

Obsahuje: setrvat v pozici vsedě s nataženými nebo zkrříženými dolními

končetinami nebo zkrříženými končetinami, s nohou podepřenou nebo nepodepřenou.

d 4154 Udržení pozice ve stoje

Setrvat v pozici ve stoje po určitou dobu, která se požaduje, jako když se stojí ve frontě.

Obsahuje: stát v pozici ve stoje na svahu, na kluzkém nebo tvrdém povrchu.

d 420 Přemísťování

Pohybovat se z jednoho povrchu na druhý, například klouzat po lavici, nebo přesunout se z postele na křeslo, bez změny pozice těla.

Obsahuje: přesunout se vsedě nebo vleže.

Vylučuje: změnu základní pozice těla (d 410).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4200 Přesun vsedě

Přesouvat se v pozici vsedě z jednoho sedadla na druhé, stejné nebo rozdílné výšky, jako přesouvat se z křesla na postel.

Obsahuje: přesouvat se z křesla na jiné sedadlo, jako na toaletu; přesouvat se z vozíku na sedadlo v autě.

Vylučuje: měnit základní pozici těla (d 410)

d 4201 Přesun vleže

Přesouvat se v pozici vleže na stejnou úroveň nebo na různou úroveň, jako z jedné postele na druhou.

Vylučuje: měnit základní pozici těla (d 410).

Nošení předmětů, pohybování a zacházení s nimi (d 430–d 445)

d 430 Zvedání a nošení předmětů

Zvednout předmět nebo přenést něco z jednoho místa na druhé, jako zvednout číši nebo přenést dítě z jedné místnosti do druhé. Jde o zapojení celého těla.

Obsahuje: zvedání, nošení v rukou nebo pažích, nebo na ramenou, kyčli, zádech nebo hlavě; položit na zem.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4300 Zvedání

Zvednout předmět nebo přeložit něco z nižšího místa na vyšší, jako

pozvednout sklenici na stole.

d 4301 Nošení v rukou

Vzít nebo přenést předmět z jednoho místa na jiné za použití rukou, jako při pití ze sklenice nebo nesení kufříku.

d 4302 Nošení v pažích

Vzít nebo přenést objekt z jednoho místa na druhé za použití paží a rukou, jako když nosíme dítě.

d 4303 Nošení na ramenou, kyčli a boku

Vzít nebo přenést objekt z jednoho místa na druhé a použít ramena, kyčle nebo záda nebo jejich kombinace, jako když neseme větší balík.

d 4304 Nošení na hlavě

Vzít nebo přenést objekt z jednoho místa na druhé s pomocí hlavy, jako když neseme nádobu s vodou na hlavě.

d 4305 Pokládání předmětů

Použít rukou, paží nebo jiných částí těla k umístění objektu směrem dolů, jako když dáváme nádobu s vodou na zem.

d 435 Přemísťování předmětů pomocí dolních končetin

Provádět koordinované úkony s cílem pohybovat objektem pomocí dolních končetin, jednou nohou, jako při kopání do míče nebo šlapaní na pedály na kole.

Obsahuje: kopat dolními končetinami.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4350 Odstrkování dolními končetinami

Použít dolních končetin k vyvinutí síly na objekt, aby se pohyboval, jako odstrkování vozíku z místa nohou.

d 4351 Kopání

Používat dolních končetin k odsunu nějakého předmětu, jako kopání do míče.

d 440 Využití ruky k jemným pohybům

Provádět koordinované činnosti při pohybování předměty, uchopení, manipulace a jejich uvolňování za použití jedné ruky, prstů a palce, jak to vyžaduje zvednutí mince ze stolu nebo otáčení ciferníkem nebo knoflíkem. Hodnotí se především výsledek – zvládnutí situace. Roli hraje, zda jde o dominantní končetinu.

Obsahuje: sbírat, uchopit, manipulovat a uvolňovat.

Vylučuje: zvedat a nosit objekty (d 430).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4400 Sbíráání

Zvedat nebo brát malé předměty rukama a prsty, jako když bereme tužku.

d 4401 Uchopení

Používat jedné nebo obou rukou k uchopení a držení něčeho, jako když uchopíme nástroj nebo kliku u dveří.

d 4402 Manipulace

Používat prsty a ruce při kontrolování, řízení nebo vedení něčeho, jako když bereme mince nebo jiné malé předměty.

d 4403 Uvolňování

Používat jen prsty a ruce ponechat, nebo pustit něco tak, že to upadne nebo změni pozici, jako když upadne součást oděvu.

d 445 Využití ruky a paže

Provádět koordinované činnosti, které vyžadují pohybovat objekty nebo manipulovat s nimi při použití rukou a paží, jako když zmáčkne kliku u dveří, nebo házíme či chytáme nějaký objekt. Jde o využití celé ruky a paže, nejen o úchopovou funkci.

Obsahuje: táhnout nebo tlačit objekt; sahat; otáčet nebo kroutit ruce nebo paže; házet; chytat.

Vylučuje: využití jemných pohybů ruky (d 440).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4450 Přitahování

Použití prstů, rukou a paží a přiblížit objekt k sobě, nebo s ním pohnout z místa na místo, jako když táhneme za zavřené dveře.

d 4451 Tlačení

Použití prstů, rukou a paží a oddálit něco od sebe, nebo tím pohnout z místa na místo, jako když tlačíme nějaké zvíře stranou.

d 4452 Sahání

Použití prstů, rukou a paží, natažených zevně a dotknout se a uchopit něco, jako když saháme přes stůl nebo desku pro knihu.

d 4453 Otáčení nebo kroucení rukou nebo paží

Použití prstů, rukou a paží k obracení nebo ohýbání nějakého objektu, jako když používáme nástrojů nebo nářadí.

d 4454 Házení

Použití prstů, rukou a paží ke zvednutí něčeho a hod předmětem určitou silou do vzduchu, jako když házíme míč.

d 4455 Chytání

Použití prstů, rukou a paží a uchopit pohybující se předmět tak, že ho zastavíme a držíme, jako když chytáme míč.

Chůze a pohyb (d 450–d 465)

d 450 Chůze

Pohyb po povrchu na nohou, krok za krokem tak, že jedna noha je vždy na podlaze, jako při procházce, loudání se, kráčení vpřed, zpět nebo do strany. Jde o využití dolních končetin. Vozík není facilitátor.

Obsahuje: chůze na krátké nebo dlouhé vzdálenosti; chůze po různém povrchu; chůze přes překážky.

Vylučuje: přemísťovat se (d 420); pohybovat se (d 455).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4500 Chůze na krátké vzdálenosti

Jít méně než kilometr, jako chodit po místnostech nebo v halách, uvnitř budovy nebo na krátkou vzdálenost venku.

d 4501 Chůze na dlouhé vzdálenosti

Jít více než jeden kilometr, jako jít přes vesnici nebo město, mezi obcemi, napříč otevřenou krajinou.

d 4502 Chůze na různém povrchu

Jít po svahu, po nerovnostech nebo pohyblivém se povrchu, jako po trávě, šterku nebo ledu a sněhu, nebo jít po palubě lodi, ve vlaku nebo jiném dopravním prostředku.

d 4503 Chůze okolo překážek

Jít po cestách, které vyžadují vyhýbat se pohyblivým a nepohyblivým objektům, lidem, zvířatům a dopravním prostředkům, jako chůze tržštěm nebo obchodem, okolo nebo skrze dopravní ruch nebo jiné přeplněné plochy.

d 455 Pohyb

Pohybovat se celým tělem z místa na místo jiným způsobem než chůzí, jako šplhat po skalách nebo utíkat po ulici, poskakovat, utíkat tryskem, skákat, dělat kotrmelce nebo běhat přes překážky.

Obsahuje: plazení, lezení, běhání, klusání, skákání a plavání.

Vylučuje: přemísťování (d 420); chůze (d 450).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4550 Plazení

Pohybovat se celým tělem v pozici břichem dolů z jednoho místa na druhé pomocí rukou, nebo rukou a kolen.

d 4551 Lezení

Pohybovat se celým tělem nahoru nebo dolů, přes povrchy nebo objekty, jako stoupat po schodech, lézt po skalách, lézt po žebřících, lanech nebo jiných objektech.

d 4552 Běhání

Pohybovat se rychlými kroky tak, že se obě nohy současně nedotýkají země.

d 4553 Skákání

Pohybovat se mimo dotyk země ohnutím a natažením dolních končetin, jako skákání na jedné noze, skákání snožmo, poskakování a skákání nebo vrhání se do vody.

d 4554 Plavání

Pohyb celým tělem ve vodě, aniž se dotýkáme dna.

d 460 Pohyb po různých lokalitách

Kráčet a pohybovat se po různých lokalitách a v situacích, jako chodit mezi pokoji v bytě uvnitř budovy nebo po ulici ve městě. Projeví se i mentální a smyslové obtíže v interakci s prostředím (např. poruchy orientace).

Obsahuje: pohybovat se v domě, lézt nebo šplhat v domě; chodit po budově, vlastním domě, mimo dům a jiné budovy.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4600 Pohyb po domě

Chodit a pohybovat se ve vlastním domě, v pokoji, mezi pokoji, a okolo celého domu nebo obytné části.

Obsahuje: pohybovat se z poschodí do poschodí, na připojených balkonech, po dvoře, verandě a zahradě.

d 4601 Pohyb uvnitř budov, jiných než vlastních

Chodit a pohybovat se uvnitř budov jiných než vlastních, jako pohybovat se okolo domu cizích osob, jiných privátních budov, komunálních a privátních nebo veřejných budov a uzavřených prostorů.

Obsahuje: pohybovat se skrze všechny části budov a uzavřených prostorů, mezi podlažími, uvnitř i vně a kolem budov, jak veřejných, tak soukromých.

d 4602 Pohyb mimo domov a jiné budovy

Chodit a pohybovat se blízko nebo daleko od vlastního domova a jiných budov, bez použití dopravy, veřejné nebo soukromé, jako chodit na krátké nebo dlouhé vzdálenosti okolo města nebo vesnice.

Obsahuje: chodit nebo pohybovat se po ulicích v sousedství, obce, vesnice nebo města; pohybovat se na delší vzdálenosti, bez použití dopravy.

Pohyb pomocí dopravy (d 470–d 475)

d 470 Používání dopravy

Používat dopravu jako pasažér, jako být vezen v autě nebo autobusu, rikše, levném autobuse, voze taženém zvířaty, soukromým nebo veřejným taxi, tramvají, podzemní dráhou, člunem nebo letadlem. Pasivní využití – způsobilost být pasažérem.

Obsahuje: používat transport poháněný lidskou silou; používat soukromé nebo

veřejné motorové dopravy.

Vylučuje: pohybovat se při použití různých pomůcek (d 465); jet (d 475).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4700 Používání dopravního prostředku

Cestovat jako pasažér, při kterém se přesun uskutečňuje silou jedné nebo více osob, jako vézt se v rikše nebo na lodi, poháněné vesly.

d 4701 Používání soukromé motorové dopravy

Cestovat jako pasažér soukromým motorovým vozidlem po zemi, po moři nebo ve vzduchu, (taxi), soukromým vlastníkem letadla nebo lodě.

d 4702 Používání veřejné motorové dopravy

Cestovat jako pasažér po zemi, po moři, nebo ve vzduchu motorovým vozidlem, označeným jako veřejná doprava, jako být pasažér autobusu, vlaku, metra nebo letadla.

d 475 Řízení

Kontrolovat nebo řídit pohybující se dopravní prostředek či zvíře, cestovat podle vlastního záměru nebo mít vlastní způsob přesunu, jako je auto, bicykl, člun nebo zvířetem tažený vůz. Aktivní využití dopravních prostředků bez ohledu na předchozí zapojení – jde o hodnocení ztráty potenciálu.

Obsahuje: přesun řízený člověkem, motorová vozidla, zvířetem tažené vozy.

Vylučuje: pohybovat se za použití různých pomůcek (d 465); používat transport (d 470).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 4750 Řízení dopravního prostředku, poháněného lidskou silou

Řídit lidskou silou poháněný dopravní prostředek, jako bicykl, trojkolka nebo člun poháněný vesly.

d 4751 Řízení dopravního prostředku, poháněného motorem

Řídit motorový dopravní prostředek, jako je automobil, motocykl, motorový člun nebo letadlo.

d 4752 Řízení dopravního prostředku, poháněného tažným zvířetem

Řídit dopravní prostředek tažený zvířetem, jako je koněm tažená dvojkolka nebo vozík.

Kapitola 5

Péče o sebe

Tato kapitola pojednává o péči o sebe, mytí a osušení se, péči o vlastní tělo a části těla, oblékání, jídlo a pití, a péči o své zdraví.

d 510 Sám se umýt

Umýt a osušit si celé tělo nebo části těla, používat vodu a vhodné prostředky nebo materiály k mytí a osušení, jako se koupat, sprchovat, umývat si ruce a nohy, obličej a vlasy, a utřít se ručníkem. Jde o činnost v koupelně, nehodnotí se, jak se do koupelny dostane.

Obsahuje: mytí části těla, celé tělo; a osušit se.

Vylučuje: péče o části těla (d 520); používat toaletu (d 530).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 5100 Mytí částí těla

Použití vody, mýdlo a jiné přípravky na části těla, jako ruce, obličej či nohy, za účelem umytí.

d 5101 Mytí celého těla

Použití vody, mýdlo a jiné přípravky na celé tělo, za účelem umýt se, jako vykoupat se nebo osprchovat.

d 5102 Osušit se

Použití ručník nebo jiné prostředky k osušení některé části nebo částí těla, nebo celého těla, po umytí.

d 520 Péče o části těla

Starat se o části těla jako pokožka, obličej, zuby, vlasy, nehty a genitál, poněvadž vyžadují více než mytí a osušení. Nevyžaduje se žádná speciální místnost, jde o zvládnutí činnosti samotné.

Obsahují: péči o kůži, zuby, nehty na prstech rukou a nohou.

Vylučuje: sám se umýt (d 510); používání toalety.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 5200 Péče o kůži

Starat se o povrch a hydrataci kůže, jako odstraňovat zatvrdlou kůži nebo kuří oka, a používat zvlhčovací prostředky nebo kosmetiku.

d 5201 Péče o zuby

Starat se o zubní hygienu, jako čistit si zuby kartáčkem a pečovat o zubní protézy nebo rovnátka.

d 5202 Péče o vlasy

Pečovat o vlasy a vousy, česat se, vytvářet účesy, holit se a stříhat.

d 5203 Péče o nehty na ruce

Čistit, stříhat nebo lakovat si nehty na ruce.

d 5204 Péče o nehty na noze

Čistit, stříhat nebo lakovat si nehty na noze.

d 530 Používání toalety

Plánovat vyměšování (menstruace, močení a defekace) a následné očištění těla. Nehodnotí se transport k toaletě.

Obsahuje: upravit močení, stolici a menstruaci.

Vylučuje: umývat se (d 510); pečovat o části těla (d 520).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 5300 Úprava močení

Koordinovat a provádět močení, jako určit potřebu, zaujmout vhodnou pozici, nalézt a jít na vhodné místo k močení, manipulovat s oblečením a očistit se po vymočení.

d 5301 Úprava defekace

Koordinovat a provádět defekaci, jako určit potřebu, zaujmout vhodnou pozici a jít na vhodné místo k defekaci, manipulovat s oblečením před a po defekaci, očistit se po defekaci.

d 5302 Péče při menstruaci

Koordinovat, plánovat a starat se o menstruaci, jako předvídat menstruaci a používat sanitární vložky a roušky.

d 540 Oblékání

Provádět koordinované výkony a úkoly při oblékání a navlékání oděvů a obuvi ve správném pořadí, jako obléci si, zapnout a svléknout košile, sukně, blůzy, kalhoty, spodní prádlo, sárí, kimona, přiléhavé oděvy, klobouky, rukavice, kabáty, střevice, boty, sandály a trepky. Projeví se i mentální a kognitivní funkce.

Včetně: oblékat si a svlékat šaty a obuv a vybrat vhodné oblečení.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 5400 Oblékání

Provádět koordinované úkony oblékání různých částí těla, jako oblékat oděv přes hlavu, přes paže a ramena, spodní polovinu těla; vzít si rukavice a pokrývku hlavy.

d 5401 Svlékání

Provádět koordinované úkony svlékání různých částí těla, jako stahování oděvu přes hlavu, přes paže a ramena, spodní polovinu těla, sundat si rukavice a pokrývku hlavy.

d 5402 Obouvání

Provádět koordinované úkony navlékání punčoch, ponožek a obuvi.

d 5403 Zouvání

Provádět koordinované úkony svlékání punčoch, ponožek a obuvi.

d 5404 Výběr vhodného oděvu

Podle jasných i skrytých kódů a konvencí dané společnosti nebo kultury a oblečení s přihlédnutím ke klimatickým podmínkám.

d 550 Jídlo

Provádět koordinované úkony a činnosti při příjmu potravy, která je servírována, dávat si ji do úst a konzumovat ji kulturně, přijatelnými způsoby, krájet nebo lámat potravu na kousky, otvírat lahve a plechovky, používat jídelní přístroje, zachovávat pořádek při hostině nebo obědě. Hodnotí se průběh i výsledek konzumace, včetně bezprostřední přípravy jídla k požití.

Vylučuje: pití (d 560).

d 560 Pití

Uchopit a držet nápoj, dopravit jej do úst a konzumovat kulturně, přijatelnými způsoby, promíchat, promísit a nalévat nápoje, otvírat láhve a plechovky, pít slámkou nebo pít tekoucí vodu z kohoutku nebo pramene, sát mléko.

d 570 Péče o své zdraví

Zajistit fyzické pohodlí, zdravotní, fyzickou a duševní pohodu, jako udržovat vyváženou dietu a přiměřený stupeň fyzické aktivity, pečovat o teplo nebo chlad, chránit se před škodlivými vlivy, provozovat bezpečný sex, včetně užívání kondomů, pravidelně se nechat očkovat (imunizovat) a lékařsky vyšetřovat. Hodnotí se i uvědomění si těchto potřeb.

Obsahuje: zajistit si fyzické pohodlí; dodržovat dietu a udržovat se v kondici.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 5770 Zajištění si fyzického pohodlí

Starat se o sebe a být si vědom vlastních potřeb a jejich zajištění – mít tělo v pohodlné pozici, aby nepocíťovalo příliš teplo nebo chlad a mělo přiměřené osvětlení.

d 5701 Upravení si diety a fyzické způsobilosti

Starat se o sebe a být si vědom vlastní potřeby a výběru a požívání výživné stravy a udržovat fyzickou způsobilost.

d 5702 Udržování si vlastního zdraví

Starat se o sebe a být si vědom této potřeby a činit, co se vyžaduje, jak dohlížet na své zdraví, obojí odpovídá předcházení zdravotním rizikům a prevenci nemoci, jako vyhledávání odborné pomoci; dodržovat lékařská a jiná zdravotní doporučení; a předcházet zdravotním rizikům, jako jsou fyzické úrazy, infekční nemoci, drogy či pohlavně přenosné nemoci.

Kapitola 6

Život v domácnosti

Tato kapitola pojednává o provádění domácích a každodenních činností a úkolů. Oblast života v domácnosti obsahuje obstarání si bydlení, potravy, oblečení a ostatních nezbytností, úklidu a oprav v domácnosti, péče o osobní a jiné předměty v domácnosti a pomoc ostatním.

Získávání nezbytných životních potřeb (d 610–d 620)

d 610 Získání obydlí

Koupit, pronajmout, vybavit a uspořádat dům, byt nebo jiné obydlí. Hodnotí se komplexní činnost zahrnující jak mentální (převažující), tak fyzické úkony (pohyblivost do 25%). Poradenská činnost není facilitátor.

Obsahuje: koupit nebo pronájem bydlení a jeho zařízení.

Vylučuje: získat potřebné věci a služby (d 620); starost o předměty v domácnosti (d 650).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 6100 Zakoupení bydlení

Získat vlastnictví domu, bytu nebo jiného obydlí.

d 6101 Pronájem bydlení

Získat užívání domu, bytu nebo jiného obydlí, patřícího někomu jinému, výměnou za placení.

d 6102 Zařízení bydlení

Zařídít a upravit prostor k životu nábytkem a jinými věcmi a výzdoba pokoje.

d 620 Získání nezbytných věcí a služeb

Vybrat, opatřit a zajistit všechno zboží a služby, které vyžaduje denní život, jako vybrat, transportovat a uskladnit potraviny, nápoje, oděvy, čisticí prostředky, topivo, nářadí a věci na vaření, domácí potřeby a nástroje; a obstarat ostatní domácí služby. Posuzuje se způsobilost ve vztahu k obvyklému stylu a způsobu nákupu zboží a obstarání služeb; pohyblivost může mít větší význam než u d 610.

Obsahuje: nakupování a shromažďování denních nezbytností.

Vylučuje: získání bydlení (d 610).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 6200 Nakupování

Obdržet směnou za peníze zboží a služby potřebné pro denní provoz (včetně instruování a dohledu na toho, kdo zprostředkovává nákup), jako výběr potravin, nápojů, čisticích prostředků, domácích potřeb nebo šatstva v obchodě nebo marketu; srovnávat kvalitu a cenu potřebného zboží, jednat a platit za vybrané zboží nebo služby a dopravovat zboží.

d 6201 Obdržení denních potřeb

Obdržet bez zaplacení zboží a služby, potřebné pro denní provoz (včetně instruování a ohledu na toho, kdo zprostředkovává nákup), jako při sklizení zeleniny a ovoce a obstarávání vody a topiva.

Úkony v domácnosti (d 630–d 640)

d 630 Příprava jídla

Plánování, vaření a podávání jednoduchých i složitých jídel pro sebe a ostatní, jako při přípravě menu, výběr jídla a pití, zajistit přísady, vařit pomocí tepla a připravit studená jídla a nápoje, a servírovat je.

Obsahuje: přípravu jednoduchých a složitých jídel.

Vylučuje: požívání jídla (d 550); pití (d 560); obstarávání zboží a služeb (d 620); dělat domácí práce (d 640); starat se o domácí objekty (d 650); starat se o ostatní (d 660).

Podpoložky budou hodnoceny samostatně v algoritmu 50 : 50

d 6300 Příprava jednoduchých jídel

Organizovat, vařit a podávat jídla s malým množstvím přísad, které vyžadují jednoduché metody přípravy a servírování, jako je lehké jídlo, zpracování přísad, vaření a ohřívání potravy jako rýže nebo brambor.

d 6301 Příprava složitých jídel

Plánovat, organizovat, vařit a podávat jídla s velkým počtem přísad, které vyžadují složité metody přípravy a servírování, jako plánování jídla na více mísách, a zpracování přísad jídla kombinovanými činnostmi – škrabání, krájení, míchání, hnětení, přelévání, předkládání a servírování jídla způsobem, vhodným k dané příležitosti a kultuře.

Vylučuje: používání domácích spotřebičů (d 6403).

d 640 Vykonávání domácích prací

Uspořádat domácnost úklidem domu, praním prádla, používat domácí spotřebiče, skladovat potraviny a odstraňovat odpadky; zametáním, vytíráním, mytím stolů, stěn a ostatních povrchů; shromažďovat a rozdělit domácí odpadky; upravit pokoje, kložety a výtahy; prát, sušit, skládat a žehlit prádlo; čistit obuv; používat košťata, kartáče a vysavače; používat pračky, sušičky a žehličky.

Obsahuje: praní a sušení prádla a oděvů; uklízet prostory kuchyně a přístroje;

čistit obytné prostory; používat domácí zařízení, skladovat denní potřeby a odstraňovat odpadky.

Vylučuje: obstarávání místa k bydlení (d 610); zajišťovat nákupy a služby (d 620); připravovat jídla (d 630); starat se o objekty v domácnosti (d 650); pečovat o druhé (d 660).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 6400 Praní a sušení prádla a oděvů

Prát prádlo a oděvy v ruce a zavěsit je, aby uschly na vzduchu.

d 6401 Úklid kuchyně a zařízení

Uklízet po vaření, jako mytí nádobí, talířů, hrnců a nástrojů na vaření, a čistit stoly a podlahy okolo kuchyně a prostoru, kde se jí.

d 6402 Úklid obytných prostor

Uklízet obytné prostory bytu, jako utírat prach, zametat, čistit podlahy, umývat okna a stěny, čistit koupelny a záchody, ošetřovat domácí nábytek.

d 6403 Používání domácích spotřebičů

Používat všechny druhy domácích přístrojů, jako jsou pračky, sušičky, žehličky, vysavače a myčky nádobí.

d 6404 Skladování denních potřeb

Uskladnění potravy, nápojů, textilií a ostatních potřeb pro denní život, příprava potravy ke konzervaci, nasolením nebo zmrazením, udržovat potravu čerstvou a z dosahu zvířat.

d 6405 Odstraňování odpadků

Odstraňování domácího odpadu, jako je sběr smetí a odpadků v domě, připravit odpadky k odstranění, použít nádoby na smetí, pálení odpadu.

Péče o domácnost a pomoc druhým (d 650–d 660)

d 650 Péče o předměty v domácnosti

Udržovat a upravovat domácnost a jiné osobní předměty, včetně domu a všeho, co obsahuje látky, dopravní prostředky a pomocné prostředky, starat se o rostliny a zvířata, jako vymalovat nebo tapetovat pokoje, připevňovat nábytek, opravovat vodovod, udržovat vozidlo, zalévat rostliny, udržovat v čistotě a krmit domácí zvířata.

Obsahuje: šít a opravovat oděvy; udržovat byt, vybavení bytu a domácí zařízení; udržovat vozidlo; udržovat pomocné prostředky; pečovat o rostliny (v bytě i venku) a zvířata.

Vylučuje: obstarávání bydlení (d 610); získávání zboží a služeb (d 620); dělat domácí práce (d 640); starat se o druhé (d 660); placené zaměstnání (d 850).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 6500 Šití a opravování oděvů

Šití a opravování oděvů, jako šití, přišívání knoflíků a sponek, žehlení šatstva, vypínání a leštění obuvi.

Vylučuje: používat domácí spotřebiče (d 6403).

d 6501 Údržba bytu a bytového vybavení

Opravovat a pečovat o byt, o jeho exteriér, interiér a vše, co je třeba, jako

malování, opravování, upevňování nábytku, a používání vhodného nářadí pro práci při opravování.

d 6502 Údržba domácích zařízení

Opravovat a pečovat o všechna domácí zařízení pro vaření, čištění a opravování, jako olejování a opravování nástrojů a udržování pračky.

d 6503 Údržba vozidla

Opravovat a pečovat o motorová a nemotorová vozidla pro osobní použití, včetně jízdních kol, vozíků, automobilů a lodí.

d 6504 Údržba pomocných zařízení

Opravovat a pečovat o pomůcky jako protézy, ortézy a speciální nářadí a pomůcky pro udržování domácnosti a osobní péči; udržovat a opravovat pomůcky pro osobní pohyblivost jako hole, chodítka, vozíky pro invalidy a skútry; a udržovat komunikační a rekreační pomůcky.

d 6505 Péče o rostliny, v bytě i venku

Pečovat o rostliny uvnitř i vně domu, jako sázení, zalévání a opylování rostlin; dělat zahradnické práce a pěstovat ovoce a zeleninu pro vlastní spotřebu.

d 6506 Péče o zvířata

Pečovat o domácí zvířata a mazlíčky, jako krmit je, čistit, uklízet a venčit je; dohlížet na zdraví zvířat, mazlíčků; plánovat péči a starat se o zvířata, když nejsme přítomni.

d 660 Pomoc druhým

Pomáhat druhým členům a jiným, když se učí, při komunikaci, péči o sebe, pohybu v domě i mimo dům; zajímat se o blaho členů domácnosti a ostatních.

Obsahuje: pomáhat druhým při sebeobsluze, pohybech, komunikaci, mezilidských vztazích, výživě a udržování zdraví.

Vylučuje: placené zaměstnání (d 850).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 6600 Pomoc druhým při sebeobsluze

Pomáhat členům domácnosti a jiným při provádění sebeobsluhy, včetně pomoci druhým při jídle, koupání a oblékání, starat se o děti nebo členy domácnosti, kteří jsou nemocní nebo mají obtíže se základní sebeobsluhou, pomáhat druhým při toaletě.

d 6601 Pomoc druhým při hybnosti

Pomáhat členům domácnosti a jiným lidem při pohybu mimo dům, jako v sousedství nebo ve městě, například do školy a ze školy, zaměstnání nebo jiného určení.

d 6602 Pomoc druhým v komunikaci

Pomáhat členům domácnosti a jiným při komunikaci, jako je pomoc při řeči, psaní nebo čtení.

d 6603 Pomoc druhým v mezilidských vztazích

Pomáhat členům domácnosti a jiným při mezilidských vztazích, jako je pomoc při navázání, udržení nebo ukončení vztahů.

d 6604 Pomoc druhým při stravování

Pomáhat členům domácnosti a jiným při stravování, jako pomáhat jim připravit a jíst jídla.

d 6605 Pomoc druhým při udržení zdraví

Pomáhat členům domácnosti a jiným při formální a neformální péči o zdraví, jako při kontrole, zda dítě chodí pravidelně na lékařská vyšetření,

nebo zda starší příbuzný bere potřebné léky.

Kapitola 7

Mezilidská jednání a vztahy

Tato kapitola pojednává o provádění činů a úkonů, potřebných k základním i složitým mezilidským jednáním s osobami (cizími, přáteli, příbuznými, členy rodiny a známými) v kontextu a sociálně přiměřeným způsobem. Vliv mohou mít i poruchy struktury či funkcí, např. porucha řeči, kosmetické vady, strabismus, narušená mimika apod.

Základní mezilidské vztahy (d 710–d 720)

d 710 Základní mezilidská jednání

Jednání s lidmi v kontextu a sociálně přiměřeným způsobem, jako při projevu úcty, když je to vhodné, nebo odpovídat na cítění druhých.

Obsahuje: projevení respektu, vřelosti, ocenění a tolerance ve vztazích; odpovídat na kritiku a společenské narážky ve vztazích; používat vhodný fyzický kontakt ve vztazích.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 7100 Respekt a vřelost ve vztazích

Projevit a odpovídat na projevy úcty v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7101 Ocenění ve vztazích

Projevovat a odpovídat na zadostiučinění a vděčnost v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7102 Tolerance ve vztazích

Projevovat a odpovídat s porozuměním a souhlasem s chováním v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7103 Kritičnost ve vztazích

Předpokládat a odpovídat na jasné a zřejmé rozdíly v mínění nebo nesouhlasu, v daných souvislostech, a to společensky vhodným způsobem.

d 7104 Společenské narážky ve vztazích

Vhodně reagovat na náznaky a narážky, které se objeví ve společenských jednáních.

d 7105 Fyzický kontakt ve vztazích

Vhodně reagovat na tělesný kontakt s ostatními, v daných souvislostech a společensky vhodným způsobem.

d 720 Složitá mezilidská jednání

Udržovat a organizovat jednání s ostatními lidmi, v daných souvislostech a společensky vhodným způsobem, jako při ovládnutí emocí a impulzů,

kontrole slovní a fyzické agresivity, jednat nezávisle a v souladu se společenskými pravidly a konvencemi.

Obsahuje: vytváření a ukončování vztahů; regulovat chování při jednání; jednat podle společenských pravidel; udržovat společenský prostor.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 7200 Vytváření vztahů

Začít a udržovat jednání s ostatními lidmi na krátkou nebo delší dobu, v daných souvislostech, společensky vhodným způsobem, jako je představení se, navazování a upevňování přátelství a profesionálních vztahů, začít vztah, který má být trvalý, romantický nebo intimní.

d 7201 Ukončení vztahů

Uvést jednání k závěru v daných souvislostech a společensky vhodným způsobem, jako při ukončení dočasných vztahů na konci návštěvy, ukončit dlouhodobé vztahy s přáteli, když se stěhují do jiného města, nebo ukončit přátelství s kolegy v práci, profesionálními kolegy a správci služeb, a ukončit romantické nebo intimní vztahy.

d 7202 Usměrnění chování během jednání

Regulovat emoce a impulzy, slovní agresivitu a fyzickou agresivitu v jednání s ostatními, v daných souvislostech společensky vhodným způsobem.

d 7203 Jednání v souladu se společenskými pravidly

Být nezávislý ve společenských jednáních a být v souladu se společenskými konvencemi, které řídí vlastní roli, pozici nebo jiná společenská pravidla při jednání s druhými osobami.

d 7204 Udržování společenského prostoru

Uvědomovat si a udržovat vzdálenost mezi sebou a ostatními, která je v daných souvislostech společensky a kulturně vhodná.

Zvláštní mezilidské vztahy (d 730–d 798)

d 730 Jednání s cizími lidmi

Angažovat se v dočasných kontaktech a stycích s cizími osobami za určitým cílem, jako při dotazování se na směr nebo při nakupování. Zejména nahodilý kontakt.

d 740 Formální společenské vztahy

Vytvářet a udržovat specifické vztahy ve formálním uspořádání, jako se zaměstnavateli, profesionály nebo organizátory služeb. Předpoklad dlouhodobějších vztahů.

Obsahuje: jednání s osobami ve vedoucím postavení, s podřízenými a sobě rovnými.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 7400 Jednání s osobami ve vedoucím postavení

Vytvářet a udržovat formální vztahy s osobami v mocenské pozici nebo ve vyšší hodnosti nebo prestiži, vztahující se k jejich společenskému postavení, jako např. k zaměstnavateli.

d 7401 Jednání s podřízenými

Vytvářet a udržovat formální vztahy s osobami v nižší hodnosti nebo prestiži, vztahující se k jejich společenskému postavení, jako např. k zaměstnanci nebo sluhovi.

d 7402 Jednání se sobě rovnými

Vytvářet a udržovat formální vztahy s osobami ve stejné pozici, autoritě hodnosti nebo prestiži, vztahující se k jejich společenskému postavení.

d 750 Neformální společenské vztahy

Vstupování do vztahů s ostatními, jejichž důvodem je život ve stejné komunitě nebo v místě bydliště, nebo se spolupracovníky, studenty, spoluhráči nebo osobami se společným zázemím nebo zaměstnáním.

Obsahuje: neformální vztahy s přáteli, sousedy, známými, spolubydlicími nebo osobami stejného stavu.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 7500 Neformální vztahy mezi přáteli

Vytvářet a udržovat přátelské vztahy, které jsou charakterizovány vzájemnou úctou a společnými zájmy.

d 7501 Neformální vztahy mezi sousedy

Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami, které žijí v blízkých obydlích nebo oblastech.

d 7502 Neformální vztahy mezi známými

Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami, které člověk zná, ale nejsou to blízcí přátelé.

d 7503 Neformální vztahy se spoluobčany

Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami, které bydlí společně v domě nebo obydlí soukromého nebo veřejného charakteru.

d 7504 Neformální vztahy s blízkými osobami

Vytvářet a udržovat neformální vztahy s osobami stejného stáří, zájmů nebo jiných podobných vlastností.

d 760 Rodinné vztahy

Vytvářet a udržovat úzké vztahy s osobami, jako jsou členové nukleární rodiny, rozšířené rodiny, schovanci, adoptivní rodiče, odstupňované vztahy, více vzdálené vztahy jako s bratranci druhého stupně nebo zákonnými zástupci.

Obsahuje: vztahy mezi rodiči a dětmi, dětmi a rodiči, sourozenci, vztahy mezi sestrou a bratrem a rozšířenou rodinou.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 7600 Vztahy mezi rodiči a dítětem

Stát se a být rodičem, biologickým nebo adoptivním, jako mít dítě a mít k němu vztah jako rodič nebo si vytvořit a udržet rodičovský vztah k adoptivnímu dítěti, a poskytovat fyzickou, intelektuální a citovou výchovu svému vlastnímu nebo adoptivnímu dítěti.

d 7601 Vztah mezi dítětem a rodiči

Vytvářet a udržovat vztahy k vlastním rodičům, jako malé dítě být poslušen rodičů nebo jako dospělý pečovat o své stárnoucí rodiče.

d 7602 Vztahy mezi bratrem a sestrou

Vytvářet a udržovat bratrské nebo sesterské vztahy s osobou, s níž sdílíme jednoho či oba rodiče, rodné, adoptivní či přiznáné/přivdané.

d 7603 Vztahy v rozšířené rodině

Vytvářet a udržovat vztahy s příslušníky rozšířené rodiny, jako s bratřenci, tetami, strýci a prarodiči.

d 770 Intimní vztahy

Vytvářet a udržovat blízké nebo romantické vztahy mezi jedinci, jako manželem a manželkou, milenci nebo sexuálními partnery.

Obsahuje: romantické, manželské a sexuální vztahy.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 7700 Romantické vztahy

Vytvářet a udržovat vztah, založený na emocionální a fyzické přitažlivosti, vedoucí k potencionálním dlouhotrvajícím intimním vztahům.

d 7701 Manželské vztahy

Vytvářet a udržovat intimní vztah zákonné povahy s jinou osobou, jako je legální manželství, včetně stát se manželkou nebo manželem nebo družkou nebo druhem.

d 7702 Sexuální vztahy

Vytvářet a udržovat vztah sexuální povahy s manželem či manželkou nebo partnerem či partnerkou.

d 798 Schopnost reprodukce

Ztráta či snížení plodnosti. Všechny metody směřující k naplnění reprodukční funkce jsou facilitátor.

Kapitola 8

Hlavní oblasti života

Tato kapitola pojednává o provádění úkolů a úkonů, vyžadujících angažovanost ve výchově, práci a zaměstnání a ekonomické transakci.

Výchova (d 810–d 839)

d 810 Neformální výchova

Učení doma nebo v jiném, nějakém neinstitucionálním zařízení, jako učít se řemeslu a jiným dovednostem od rodičů nebo členů rodiny, nebo domácím učením. Týká se i dospělých.

d 839 Formální vzdělávání

Učení na různých stupních organizovaného vzdělávání.

Podle věku se hodnotí následující podpoložky, a to v rovnodílném poměru:

d 8390 Předškolní výchova

Učení na základním stupni organizovaným vzděláváním, určeným k uvedení dítěte do prostředí školního typu, které ho připraví pro povinnou školní docházku, jako získávání dovedností v denní péči nebo podobných zařízeních, jako příprava pro vstup do školy.

d 8391 Školní výchova

Přijetí do školy, výchova, zaujetí pro všechny ke škole se vztahující odpovědnosti a výsady (privilegia), a učít se učební materiály, předměty a ostatní vyučovací programy, požadované na prvním stupni nebo druhém stupni výuky, včetně řádných školních schůzek, spolupracovat s ostatními studenty, přijímat směrnice od učitelů, organizovat, studovat a doplňovat určené úkoly a projekty a postupovat do dalších stadií výuky.

d 8392 Příprava na povolání

Zapojit se do všech aktivit, týkajících se programů povolání a učít se materiály, obsažené ve školních osnovách, připravující na zaměstnání v obchodě, výdělečné práci nebo povolání.

d 8393 Vyšší vzdělání

Zapojit se do všech aktivit pokročilých vzdělávacích programů na univerzitách, kolejích a profesionálních školách a učít se všechny aspekty osnov, vyžadovaných pro vysvědčení, diplomy, potvrzení a jiné akreditace, jako ukončení univerzitního titulu bakaláře nebo studijní kurzy magisterského titulu, lékařské školy nebo odborné školy.

Práce a zaměstnání (d 840–d 850)

d 840 Vzdělávání (příprava na práci)

Zapojit se do programů, vztahujících se k přípravě na zaměstnání, jako vykonávání úkolů požadovaných na studentech, internátní učení a výcvik v provozovně. Týká se i dospělých, zejména v rámci rekvalifikace.

Obsahuje: výcvik k povolání (d 825).

d 845 Získání, udržení a ukončení zaměstnání

Hledat, nalézt a vybrat si zaměstnání, být najat a přijat do zaměstnání, udržet se a pokračovat v práci, obchodě, zaměstnání nebo povolání, a opustit práci vhodným způsobem. Jde o procedurální záležitosti spojené s nalezením a zajištěním si zaměstnání.

Obsahuje: hledání zaměstnání; připravit životopis; kontaktovat zaměstnavatele a připravit se na rozhovory; udržet si práci; sledovat vlastní pracovní výkon; podávat zprávy; a ukončit pracovní poměr.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 8450 Hledání zaměstnání

Najít si zaměstnání, vybrat si práci v nějakém oboru nebo profesi, nebo jinou formou vykonávat požadované úkoly, představení na pracovišti nebo se účastnit pracovní porady.

d 8451 Udržení zaměstnání

Provádět úkoly vztahující se k práci, udržet se v zaměstnání, obchod, povolání, dosáhnout povýšení a jiných pokroků v zaměstnání.

d 8452 Ukončení zaměstnání

Odejít nebo opustit zaměstnání vhodným způsobem.

d 850 Placené zaměstnání

Účastnit se všech aspektů práce, jako zaměstnání, obchod, povolání nebo jiné formy zaměstnání, za plat jako zaměstnanec, na plnou nebo částečnou pracovní dobu, nebo se sám zaměstnávat, jako hledat si zaměstnání a získat práci, vykonávat požadované úkoly plynoucí z práce, dostavit se do práce v požadovaném čase, dohlížet na ostatní pracovníky nebo být sám kontrolován, a vykonávat požadované úkoly sám nebo ve skupině. Jde o výkon samotné pracovní činnosti.

Kapacita – hodnotí se potenciál ve vztahu k jakékoliv práci

Výkon – hodnotí se ve vztahu ke konkrétní práci, kterou poškozený vykonával

Obsahuje: sám se zaměstnávat, pracovat na částečný nebo plný úvazek.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 8500 Zaměstnání bez pracovního poměru

Účastnit se placené práce vyhledané nebo podnícené jedincem nebo uzavřenou smlouvou s ostatními bez formálního zaměstnaneckého poměru, jako námezdní zemědělská práce, pracovat jako spisovatel na „volné noze“ nebo konzultant, krátkodobá pracovní smlouva, pracovat jako umělec nebo řemeslník, vlastníci a provádějící obchod nebo jiné zaměstnání.

Vylučuje: částečný nebo plný pracovní úvazek.

d 8501 Zaměstnání na částečný úvazek

Účastnit se všech aspektů práce za plat na částečný úvazek, jako zaměstnanec, nebo hledat zaměstnání a dostat práci, konat úkoly dané

práce, vykonat práci v dohodnutém termínu, dohlížet na ostatní pracovníky nebo být sám kontrolován, a vykonávat požadované úkoly sám nebo ve skupinách.

d 8502 Zaměstnání na plný úvazek

Účastnit se všech aspektů práce za plat na plný úvazek, jako zaměstnanec, jako hledat zaměstnání a dostat práci, konat úkoly dané práce, vykonat práci v dohodnutém termínu, dohlížet na ostatní pracovníky nebo být sám kontrolován, a vykonávat požadované úkoly sám nebo ve skupinách.

Ekonomická činnost (d 860–d 870)

d 860 Základní ekonomické operace

Účastnit se nějakým způsobem jednoduchých ekonomických operací, jako používání peněz k nákupu potravy nebo k výměně, směňovat zboží nebo služby; nebo šetřit peníze.

d 865 Složitě ekonomické operace

Účastnit se nějakým způsobem složité ekonomické operace, která obsahuje výměnu kapitálu nebo vlastnictví, a záruku zisku nebo ekonomické hodnoty, jako prodej obchodu, továrny, nebo vybavení, udržovat bankovní konto nebo obchodovat s komoditami.

d 870 Ekonomická soběstačnost

Mít přehled o ekonomických zdrojích, privátních nebo veřejných, zařídit záruky a ekonomické jistoty pro současné a budoucí potřeby. Ekonomická gramotnost.

Obsahuje: osobní ekonomické zdroje a veřejné ekonomické zdroje.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 8700 Osobní ekonomické zdroje

Mít přehled o osobních nebo privátních ekonomických zdrojích, zařídit záruky ekonomické jistoty pro přítomné a budoucí potřeby.

d 8701 Veřejná ekonomická oprávnění

Mít přehled o veřejných ekonomických zdrojích, zajistit záruky ekonomické jistoty pro přítomné a budoucí potřeby.

Kapitola 9

Život komunitní, sociální a občanský

Tato kapitola je o výkonech a úkonech, které vyžadují angažovanost se v životě společnosti mimo rodinu, v komunitě, ve společenských a občanských oblastech života. Hodnotí se obecný potenciál bez ohledu na způsob a intenzitu předchozího zapojení.

d 910 Občanský život (v komunitě)

Účastnit se všech aspektů společenského života komunity, jako angažovat se v charitativních organizacích, klubech se sociální tematikou nebo v profesionálních sociálních organizacích.

Obsahuje: neformální a formální asociace; obřady.

Vylučuje: neplacená zaměstnání (d 855); rekreaci a odpočinek (d 950), náboženství a duchovní život, politický život.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

d 9100 Neformální asociace

Být členem ve společenských nebo komunálních asociacích. Být členem organizací lidí se společnými zájmy, jako místní společenské kluby nebo etnické skupiny.

d 9101 Formální asociace

Účastnit se činnosti v profesionálních nebo jiných uzavřených společenských skupinách jako asociace právníků, lékařů nebo akademiků.

d 9102 Obřady

Účastnit se nenáboženských rituálů nebo společenských obřadů, jako svatby, pohřby nebo iniciační obřady.

d 920 Rekreace a volný čas

Podílet se na hře, rekreaci nebo odpočinkové aktivitě, jako neformální nebo organizované hře a sportech, programech tělesné zdatnosti, relaxace, zábavy a rozptýlení, navštěvovat umělecké galerie, biografy a divadla; podílet se na řemeslech a zájmových činnostech, zábavné četbě, hrát na hudební nástroje; vyhlídkové zájezdy, turistika a cestování pro zábavu.

Obsahuje: hry, sport, umění a kultura, řemesla, zábavy a společenská setkání.

Vylučuje: jízdu na zvířatech, určených pro dopravu (d 480); placenou a neplacenou práci (d 850 a d 855); náboženství a duchovní život (d 930); politický život a občanství (d 950).

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

- d 9200 Hra**
Účastnit se her s pravidly nebo neorganizovaných her a přirozené rekreace, jako hrát šachy nebo karty nebo dětské hry.
- d 9201 Sporty**
Účastnit se závodů, soutěží a neformálních nebo organizovaných her nebo atletických činností, provozovaných samostatně nebo ve skupině, jako je bowling, gymnastika nebo kopaná.
- d 9202 Umění a kultura**
Angažovat se v uměleckém nebo kulturním dění, navštěvovat divadlo, biograf, muzea nebo umělecké galerie, nebo účastnit se čtení pro zábavu nebo hry na hudební nástroj.
- d 9203 Řemesla**
Podílet se na rukodělných řemeslech jako hrnčířství nebo pletení.
- d 9204 Koničky**
Účastnit se koničků jako sbírání známek, mincí nebo starožitností.
- d 9205 Společenská setkání**
Účastnit se neformálních nebo cílených setkávání s ostatními, jako navštěvovat přátele nebo příbuzné nebo neformální setkání na veřejných místech.

d 930 Náboženství a duchovní život

Účastnit se náboženských a duchovních aktivit, být členem organizací a praktikovat činnost pro sebenaplnění, nalezení názoru, náboženské nebo duchovní hodnoty a navázání spojení s božskou silou, jako být zapojen do akcí v církvi, kostele, mešitě nebo synagoze, modlit se nebo zpívat z náboženských důvodů a duchovního soustředění.

Obsahuje: organizované náboženství a duchovní život.

Podpoložky nebudou samostatně hodnoceny:

- d 9300 Organizované náboženství**
Účastnit se organizovaných náboženských obřadů, aktivit a událostí.
- d 9301 Duchovní život**
Účastnit se duchovních aktivit nebo dění, a to mimo organizovaného náboženství.

d 950 Politický život a občanství

Účastnit se ve společenském, politickém a řídicím životě občanů, mít zákonný status občana a prosazovat práva, ochrany, výsady a povinnosti s tím spojené, jako je právo volit a soutěžit o politickou roli, utvářet politické asociace, prosazovat práva a svobody spojené s občanstvím (tj. práva na svobodné vyjadřování, sdružování, náboženství, ochranu proti neodůvodněnému vyšetřování a věznění, právo na právní poradu, na soudní přelíčení a jiná zákonná práva a ochrany proti diskriminaci); mít zákonné postavení jako občan.